

**A BAKTAY ERVIN GIMNÁZIUM
HELYI TANTERVE
NAT 2020**

**ETIKA
7-8. ÉVFOLYAM**

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, a társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, szocio-emocionális készségek fejlesztése.

A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában. Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és a közösségi értékek értelmezése.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen értékek és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést, milyen érzelmi-, érték- vagy érdekkonfliktusok jelenhetnek meg, milyen megoldási módok a legmegfelelőbbek.

Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre készítik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

Az etika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.

A Kommunikációs kompetenciák: A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, az adatokra támaszkodó érvelésnek és a megfelelő vitakultúrának, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.

A digitális kompetenciák: A digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a hiteles forrásokon alapuló kutatómunka végzése, a projektmunkák szervezése, megvalósítása, az elvégzett feladatok digitális eszközökkel történő bemutatása. A virtuális térben kialakult közösségek tagjainak viselkedését befolyásoló etikai szabályok felismerése és elemzése. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése. A tartalom digitális megosztásával kapcsolatos etikai kérdések köre számtalan fejlesztési lehetőséget rejt magában.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. A különböző esettanulmányi példákban és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkétség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. A gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak a kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul

meg, az érzelmek kifejeződése zenei produkciókban, vizuális alkotásokban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tantárgy az önismeret fejlesztése révén segíti a tanulók jövőképeinek kialakítását, felkészíti őket a munka világára. Ugyanakkor erősíti a hosszú távú célkitűzéseket, a személyes jövőtervezést, az életpálya-építést, a döntéshozatalt, az életvezetést, a pénzügyi tudatosságot, és a tudatos önfejlesztést.

Az etika tantárgy főbb pedagógiai alapelvei:

- A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.
- Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoporthoz egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a diákokat a különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartja a nevelés három színterét (család, iskola, társadalom).
- Ebben a tantervben elsődleges az érzelmi, érületi nevelés, a morális fejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.
- A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.
- A munkaformák között fontos szerepet tölt be a kooperatív csoportmunka, az egyéni és csoportos projektfeladatok szervezése, az egész csoportot bevonó beszélgetések. A hatékony munkavégzés érdekében közös szabályok felállítása javasolt.

7-8. évfolyam

Ebben az életkori szakaszban az erkölcsi szabályok értelmezésében egyre jobban a mérlegelő gondolkodás dominál. A tevékenység motivációjában felerősödik a kortárs csoportban való megfelelés igénye, az elfogadottság jutalmazó szerepének motiváló hatása, s annak a tekintélyszemélynek a befolyása, akihez a tanuló érzelmileg kötődik. Az éntudat és az önismeret kibontakozásával kialakul a saját érzelmek és gondolatok megfigyelése és ellenőrzése feletti mérlegelés. Gyakorlattá válik a belülről vezérelt személyes véleményformálás a saját érzelmekről, szükségletekről és gondolatokról. A serdülőkorba lépő fiatal számára ezt az időszakot a társas önazonosság, társas identitás próbálgatása jellemez. Ezen kapcsolatokban különféle viselkedéseket tapasztalhat, különböző élmények megosztására van lehetősége, így viselkedése az aktuális társas környezet szerint változik. Hitét a csoporttagok többségének értékrendjéhez igazodó gondolkodás uralja. Az erkölcs és etika tantárgynak külön figyelemmel kell lennie arra, hogy előtérbe kerülhet a kortársak viselkedésének szerepszerű átvétele. A fiúk társas-lelkületi fejlődésében egyre jelentősebb szerepet kap a félelem és a szomorúság elrejtésének igénye, mely az erőtlenség kifejezésekként is értelmezhető. Ebben az időszakban az empatikus viszonyulás határai jelentősen kitérnek, mert a serdülő fogékonyra válik a társadalmi életben megnyilvánuló igazságtalanságok észlelésére. Az órai beszélgetések valamennyi formája elősegítheti a lelkiismeret közösségben történő erősödését. Ebben az életkorban megkezdődik a személyes világkép és világnézet kialakulása, ezért ezekben az években az oktatás fontos feladata, hogy ezt a folyamatot támogassa. A formálódó világképben testet öltő értékekre támaszkodva a fiatalok fokozatosan elkezdik elhelyezni magukat a létezés tágabb összefüggésrendszerében.

A 7-8. évfolyamos tanulók életében egyre többször jelenik meg a döntéshozatal, a felelősségvállalás önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben. A különböző élethelyzetek felhívják a tanulók figyelmét az önismeret fontosságára, a társakkal való kommunikáció és együttműködés jelentőségére, az egészségmegőrző tevékenységek végzésének és a pénzügyi tudatosság fejlesztésének a nélkülözhetetlenségére. Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel

összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a testi és lelki egészségre, illetve a családi életre való nevelés általános céljainak megvalósításában. 13-14 évesen a tanulók már önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, így az erkölcsstan órák keretében is kitüntetett helyet kell kapnia a médiatudatosságra nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az állampolgárságra és demokráciára nevelésnek, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésének is.

A 7-8. évfolyamon az etika tantárgy alapóraszámja 72 óra.

7. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
1. Éntudat – Önismeret	10
2. Család – Helyem a családban	12
3. Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben	12
Ismétlés, rendszerezés	2
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

ÓRASZÁM: 10 óra

TÉMÁK	FOGALMAK	TANULÁSI EREDMÉNYEK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
ÖNISMERET ÉNKÉP TEST ÉS LÉLEK BOLDOGSÁG AZ ERKÖLCSI JÓ	önismeret, önazonosság, boldogulás, boldogság, jólét, jóllét, stressz, káros szenvedély, függés, alkotás, munka, pénzügyi tudatosság	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: <ul style="list-style-type: none"> – reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére; – megfelelő döntéseket hoz arról, hogy az online térben milyen információkat oszthat meg önmagáról; – reálisan értékeli helyzetét, fejlődési célokat fogalmaz meg és a célok megvalósítását szolgáló terveket készít; 	<ul style="list-style-type: none"> – Önismeret <ul style="list-style-type: none"> • Saját főbb személyiségjegyek vizsgálata; • Ismerkedés a társadalmi szerepekkel, elvárásokkal; • Saját identitás fogalmának bővítése; • Az emberi gondolkodásmód sokszínűsége megértése; • Azonos helyzetekre adott eltérő reakciók, vélemények elemzése; • Az egyének és az emberiség néhány cselekvésének etikai szempontú értékelése, a saját értékrenddel való összevetése; • Önkifejezési módok gyakorlása. – Szükségletek és igények

		<ul style="list-style-type: none"> - reflektíven értékeli tudásszerzési módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére; - feltárja pályaeurdeklödését és továbbtanulási céljait; - képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében képes önmaga motiválására; - célok és döntések meghozatalakor figyelembe veszi a személyes értékeit; - egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg az erkölcsi értékek érvényesítésére. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megismeri az identitás fogalmát és jellemzőit, azonosítja saját identitásának néhány elemét; - ismer testi és mentális egészséget örző tevékenységeket és felismeri a saját egészségét veszélyeztető hatásokat. Megfogalmazza a saját intim terének határait; - különbséget tesz a valóságos és a virtuális - - - - - - - identitás között, felismeri a virtuális identitás jellemzőit. - célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol. 	<ul style="list-style-type: none"> • A tanulás és fejlődés összefüggéseinek megértése a tanuló életében; • Információforrások kritikus elemzése; • Saját szokások, életvezetési mód, életszemlélet értékelése a testi és mentális egészség, a lehetséges káros tényezők feltárása, ezek elkerülésére javaslatok az önazonosság és a fejlődés szempontjából; • Saját igények és szükségletek feltárása. <p>- Célok és tervek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A felelősség, önismeret, munka, együttműködés, kreativitás, vállalkozó szellem, munkamegosztás, pénzügyi tudatosság megjelenése a mindennapi cselekvésekben; • A siker, a boldogság, boldogulás átérzése, azonosítása az egyén életében; • A pozitív életszemlélet tudatosítása; • Néhány személyes életcél megfogalmazása.
--	--	---	--

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁSOK:

- *Mozgóképkultúra és médiaismeret*
- *Informatika: önismereti tesztek az interneten*
- *Magyar irodalom: jellemrajzok, önjellemzések*
- *Magyar nyelv: kommunikáció*
- *Történelem: hősök, példaképek*
- *Biológia: egészséges életmód*
- *Állampolgári ismeretek*

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban

ÓRASZÁM: 12 óra

TÉMÁK	FOGALMAK	TANULÁSI EREDMÉNYEK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A CSALÁDOK SZEREPÉNEK VÁLTOZÁSA A TÖRTÉNELEMBEN A CSALÁDOK FELÉPÍTÉSE ÉRTÉKEK, HAGYOMÁNYOK A CSALÁDBAN KOMMUNIKÁCIÓ A CSALÁDBAN PROBLÉMÁK A CSALÉDBAN	érzelem, szerelem, párkapcsolat, vonzódás, intimitás, bizalom, hűség, igény, nemzedék, értékrend, önvédelem, zaklatás, emberi jogok.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: <ul style="list-style-type: none">– reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményeket okozhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;– a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;– megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a családban, a barátságokban és a párkapcsolatokban. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: <ul style="list-style-type: none">– megismer olyan mintákat és lehetőségeket, amelyek segítségével a problémás helyzetek megoldhatók, illetve tudja, hogy hová fordulhat segítségért;	<ul style="list-style-type: none">– Érzelmek és cselekvések hatása<ul style="list-style-type: none">• Külső és belső tényezők összehangolása, amelyek az érzelmi-mentális állapotra hatással lehetnek;• Stratégiák kidolgozása a negatív hatások kivédésére;• Valós és virtuális térben zajló cselekvések elemzése a másokra tett hatás és etikai értékek szempontjából;– Kölcsönösség és egyenlőség a kapcsolatokban;<ul style="list-style-type: none">• A bizalom, szeretet, tisztelet, segítség és intimitás megérzése, megjelenése a kapcsolatokban• Pozitív minták a harmonikusan működő párkapcsolatokra;• A másik igényeit és szükségleteit figyelembe vevő és a saját igényeket megfogalmazó kommunikáció gyakorlása;• Az egyenlőtlen, kihasználó vagy bántalmazó kapcsolat jellemzőinek azonosítása, az erre

		<ul style="list-style-type: none"> – azonosítja a családban betöltött szerepeket és feladatokat; egyre reálisabban a saját szerepét és feladatait; – azonosít néhány, a családban előforduló konfliktust, felismeri a család életében bekövetkező nehéz helyzeteket, és megfogalmazza, hogy milyen módon kezelhetők ezek; – felismeri saját családjának viszonyrendszerét, a családot összetartó érzelmeket és közösségi értékeket; – azonosítja az egyéni, családi és társadalmi boldogulás feltételeit. 	<p>vonatkozó jogok és a védelem lehetőségeinek megismerése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Változások a családban <ul style="list-style-type: none"> • A család társadalmi funkciói értelmezése, a családszerkezet sokfélesége; • A harmonikus családi életet meghatározó értékek összegyűjtése, • A támogatás, megértés, tanulás, együttérzés és egyenlőség vizsgálata családi kapcsolatokban; • A serdülőkor önállósági igényéből vagy az életkori különbségekből eredő vélemény- és érdekkonfliktusok azonosítása.
--	--	---	---

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁSOK:

- *MozgóképkuItúra és médiaismeret*- családi filmek
- *Informatika*: híres családok- gyűjtőmunka az interneten
- *Magyar irodalom*: családtörténetek (pl.: Szabó Magda művei)
- *Magyar nyelv*: kommunikáció
- *Történelem*: híres családok
- *Biológia*: genetika
- *Társadalomismeret*

TÉMAKÖR: Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben

ÓRASZÁM: 12 óra

TÉMÁK	FOGALMAK	TANULÁSI EREDMÉNYEK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Barátság Csoportok alakulása Tolerancia- a másság elfogadása Nemzet, nemzetiség	kapcsolatrendszer, viszonyulás, konfliktuskezelés, jóvátétel, alkalmazkodás, önállóság, cselekvés, átélés, előítélet, elfogadás	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel 	<ul style="list-style-type: none"> – Felelősség egymásért – A kapcsolatrendszerekben elfoglalt különböző helyzetek, szerepek elemzése – rendelkezik érzelmi kifejezőképességekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására; • Az egyén felelősségének megfogalmazása

<p>Vallási és etnikai kisebbségek</p>		<p>járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a csoporthoz való csatlakozás vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét; – a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára; – megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a barátságokban, a páros kapcsolatokban, az iskolai közösségekben. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes a saját véleményétől eltérő véleményekhez tisztelettel viszonyulni, a saját álláspontja mellett érvelni; – kölcsönös megértésre törekszik; – felismeri a konfliktus kialakulására utaló jelzéseket; – rendelkezik tapasztalatokkal, érvekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására; – azonosítja a csoportban elfoglalt helyét és szerepét, törekszik a személyiségének legjobban megfelelő feladatok vállalására; – törekszik mások helyzetének megértésére, felismeri a mások érzelmi 	<p>különböző szerepekben: cselekvőként vagy szemlélőként, aktív segítőként vagy érzelmi támogatóként a valós és a virtuális térben is.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A kapcsolatok minősége <ul style="list-style-type: none"> • Egymás jobb megismerésének és a társas kapcsolatrendszer gazdagításának módjai; • A másokat megítélő vélemények elemzése a lehetséges sztereotípiák, az előítéletek, elfogadás, tolerancia alapján; • A figyelmesség, közös tervezés és az együttműködés példáinak érvényesítése; • A tartós kapcsolatok és párkapcsolatok alapvető feltételeinek megismerése. – A kapcsolatok megóvása <ul style="list-style-type: none"> • Kapcsolati konfliktusok elemzése eltérő igények, kommunikáció és érzelmek szempontjából, megoldási stratégiák kidolgozása; • A felelősségvállalás, bocsánatkérés és a jóvátétel szerepének felismerése a kapcsolatok helyreállításában,
---------------------------------------	--	--	--

		állapotára és igényeire utaló jelzéseket; – nyitott és segítőkész a nehéz helyzetben levő személyek iránt.	
--	--	---	--

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁSOK:

- *Mozgóképkultúra és médiaismeret*- filmek a toleranciáról (pl.Éltrevalók)
- *Informatika*: gyűjtőmunka az interneten
- *Magyar irodalom*: híres barátságok (Petőfi- Arany)
- *Magyar nyelv*: kommunikáció
- *Történelem*: híres barátságok
- *Biológia*: a másság, fogyatékoság
- *Földrajz*: világvallások elterjedése, egyes nemzetiségek elhelyezkedése
- *Társadalomismeret*: nemzetiségek, kisebbségek

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:

A tanulónak részt kell vennie a közös munkában, a játékokban, vitákban, csoportmunkákban.

Alkalmazkodnia kell a csoportban felállított szabályrendszerhez.

Véleményt kell alkotnia az egyes felmerülő problémákban, véleményét meg kell fogalmaznia, ki kell nyilvánítania.

Részt kell vennie a kreatív munkában (fogalmazás, rajz készítése, feladatlap kitöltése stb.) A tanuló munkáiból összeállított portfólió is az értékelés alapja lehet. A feladatok megtervezésénél és kivitelezésénél a tanulók igénybe vehetik a digitális eszközöket is.

A tanulási tevékenység értékelése alapvetően a fejlesztő értékelésre épül. A kooperatív tanulási tevékenység alkalmával az önértékelésről a társértékelésre, illetve a csoport együttműködésének az értékelésére kerülhet a hangsúly.

8. évfolyam

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
1. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban	10
2. A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	12
3. Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére	12
Ismétlés, rendszerezés	2
Összes óraszám:	36

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban

ÓRASZÁM: 10 óra

TÉMÁK	FOGALMAK	TANULÁSI EREDMÉNYEK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

<p>Nép, nemzet</p> <p>A közösség hagyományai, együttműködése, szabályai</p> <p>Etikus és nem etikus viselkedés</p> <p>A valós és a digitális világ</p> <p>Nemzetünk nagyjai- híres magyarok</p> <p>Milyennek látunk másokat, és hogyan ítélik meg a magyarokat?</p>	<p>nemzet, nemzetiség, kultúra, identitás, tolerancia, szolidaritás, szabályszegés, jogsértés, bűn, büntetés, érdekérvényesítés, társadalmi cél, média</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosítja, értelmezi a nemzet, a kulturális közösség számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében; – érzelmileg, társas-lelkületileg azonosul az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségével, értelmezi a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; – azonosítja azokat a kulturális különbségeket, helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk; – a csoporthoz való csatlakozás vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét; – képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében képes önmaga motiválására; – azonosítja a számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében; – azonosítja azokat a helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk; 	<ul style="list-style-type: none"> – A közösségek és identitás <ul style="list-style-type: none"> • A kulturális-társadalmi identitás alapjai, a nemzeti identitás megőrzése; • Európa szerepének felismerése, mint a nemzeti kulturális identitás egyik meghatározója; • A különböző közösségekhez tartozás lehetséges ellentmondásai feltárása; • Különböző közösségek viszonyainak elemzése; • Az európai értékrend elemei a társadalmi és jogrendszerekben, ezek megvalósulása vagy hiánya a mindennapokban. – Értékek a társas együttműködésben; <ul style="list-style-type: none"> • A kölcsönös bizalom, becsületesség és felelősségvállalás, mint fő közösségszervező értékek azonosítása; • Az elesettek segítése, a szolidaritás fogalmának értelmezése; • Véleményalkotás a szabálysértés, csalás, jogsértés, bűnelkövetés eseteiről egyéni és társadalmi kár szempontjából, egyben a társadalmi elfogadottságáról; • Kérdések megfogalmazása a büntetés néhány formájáról; • Az együttműködés, felelősségvállalás,
---	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> – értékeli az etikus és nem etikus cselekvések lehetséges következményeit. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosítja a valós és virtuális térben történő zaklatások különböző fokozatait és módjait, van terve a zaklatások elkerülésére és kivédésére; tudja, hogy hová fordulhat segítségért; – értelmezi a szabadság és az önkorlátozás, a tolerancia és a szeretet megjelenését és határait egyéni élethelyzeteiben; – fizikai vagy digitális környezetben információt gyűjt és megosztja tudását a sport, tudomány, technika, művészetek vagy a közélet területén a magyar nemzet és Európa kultúráját meghatározó kiemelkedő személyiségekről és tevékenységükről; – ismeri a nemzeti identitást meghatározó kulturális értékeket, és indokolja, hogy miért fontos ezek megőrzése; – azonosítja a nemzeti és európai értékek közös jellemzőit, az európai kulturális szemlélet meghatározó elemeit; ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, kettős kötődésű személyekről; – ismeri a rá vonatkozó gyermekjogokat, ezek fő szabályozó dokumentumait, értelmezi 	<p>feladatvállalás alapelveinek átélése;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fontos társadalmi értékek megvalósításának érdekében végzett tevékenységek megismerése; • A jogok és kötelességek rendszerének elemzése több társadalmi szinten; • Az egyén aktív részvételi lehetőségei a társadalom életének szabályozásában; • Társadalmi témájú média hírek elemzése, saját médiafogyasztás vizsgálata; • Az agresszív nyelvhasználat és az információtorzítás felismerése.
--	--	---	--

		<p>kötelezettségeit, részt vesz szabályalkotásban;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az alapvető emberi jogokat és vizsgálja ezek érvényesülését különböző embercsoportok esetében; – megismeri a hátrányos helyzetű személyek érdekében szervezett programokban való részvétel lehetőségeit; – reflektív módon vizsgálja saját és csoportja gondolkodását más csoportokról; kifejtí véleményét a sztereotípiák és előítéletek hatásáról. 	
--	--	--	--

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁSOK:

- *MozgóképkuItúra és médiaismeret*- filmek a magyarságról
- *Informatika*: gyűjtőmunka az interneten
- *Magyar irodalom*: híres magyar írók
- *Történelem*: híres hadvezéreink, politikusaink, uralkodóink
- *Biológia*: híres orvosaink, tudósaink
- *Földrajz*: híres utazóink
- *Ének- zene*: híres zeneszerzőink, zenészeink
- *Fizika*: híres magyar feltalálók
- *Testnevelés*: híres magyar sportolók
- *Társadalomismeret*: nemzetiségek, kisebbségek

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő

ÓRASZÁM: 12 óra

TÉMÁK	FOGALMAK	TANULÁSI EREDMÉNYEK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
<p>Globalizáció</p> <p>Globális problémák</p> <p>Környezetszennyezés</p> <p>Fenntartható fejlődés</p> <p>Energiaválság</p>	<p>erőforrás,</p> <p>globális hatás,</p> <p>újrahasznosítás,</p> <p>környezetbarát technológia,</p> <p>egyéni felelősség,</p> <p>fenntartható fejlődés,</p> <p>egyenlőtlenség</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének 	<ul style="list-style-type: none"> – Lehetőségek és egyenlőtlenségek • Megismeri az általános emberi szükségleteket az egyén, a helyi közösségek és az emberiség szintjén is; • Az egyén és közösség rövid és hosszú távú érdekei közötti

		<p>megőrzésére, esztétikus fejlesztésére;</p> <ul style="list-style-type: none"> - értékeli, értelmezi az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét; - döntéseket hoz arról, hogy milyen szokások kialakulásával járul hozzá a fenntartható fejlődés megvalósításához, milyen cselekvéseket tehet a társadalmi problémák kezelése érdekében; - megfogalmazza, hogy a pozitív egyéni és társadalmi jövőkép elérését milyen feltételek támogatják. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - folyamatosan frissíti az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismereteit fizikai és digitális környezetben, kritikus szemlélettel vizsgálja a technikai fejlődés lehetőségeit, korlátait; - megismeri és véleményezi a természeti erőforrások felhasználására, a környezetszennyezésre, a globális és társadalmi egyenlőtlenségek problémájára vonatkozó etikai felvetéseket; - értelmezi a fenntartható fejlődés és a legfontosabb társadalmi problémák megoldása érdekében javasolt stratégiákat, cselekvési lehetőségeket. 	<p>ellentmondások feltárja;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az emberiség létezésének alapvető feltételeit veszélyeztető folyamatok azonosítja; • Társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek okainak megismerése. <p>- Az ember és környezetének kölcsönhatása</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az emberiség életét és gondolkodását leginkább befolyásoló technológiák hatásainak elemzése a személyes kapcsolatok és az életminőség szempontjából, megoldási javaslatok, etikai szabályok megfogalmazása a problémákra; • Károsító és építő, környezetszépítő tevékenységek megkülönböztetése; • Néhány környezeti etikai és bioetikai kérdés megismerése; <p>- Az emberiség jövője</p> <ul style="list-style-type: none"> • A fogyasztói és pénzügyi tudatosság fő elveinek rendszerezése; • Környezetbarát technológiai megoldások, kreatív újra hasznosítási lehetőségek feltárása; • Saját célok megfogalmazása a fenntartható fejlődés érdekében.
--	--	--	---

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁSOK:

- *Mozgókép-kultúra és médiaismeret*- ismeretterjesztő filmek
- *Informatika*: gyűjtőmunka az interneten
- *Biológia*: környezetvédelem
- *Földrajz*: globalizáció

TÉMAKÖR: Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére**ÓRASZÁM: 12 óra**

TÉMÁK	FOGALMAK	TANULÁSI EREDMÉNYEK	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
<p>Világnézet Erkölc</p> <p>Egyén és közösség értékrendjének különbségei</p> <p>Az erkölcsi értékek érvényesítésének problémái Világvallások tanításai</p> <p>Az egyházak szerepe életünkben</p>	<p>vallás, hit, erkölcs, kereszténység, iszlám, judaizmus, hinduizmus, buddhizmus, felebaráti szeretet, karitás, aranyszabály, az élet tiszteletének elve, tízparancsolat</p>	<p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmezi az európai, a nemzeti kultúra közös eredetét, forrását azonosítja a számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében; – azonosítja azokat a helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk; – értékeli az etikus, a nem etikus cselekvések lehetséges következményeit; – reflektíven értékeli tudásszerzési módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére; – képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére; – egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg az erkölcsi értékek érvényesítésére. <p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmezi a szeretetnek, az élet tisztelete elvének a kultúrára gyakorolt hatását; 	<ul style="list-style-type: none"> – Világnézet és erkölcs • Különböző világnézetben alapuló gondolkodások összehasonlítása; • Az erkölcs, mint viselkedést szabályozó értékrendszer, az erkölcsi fogalmak egyéni értelmezése; • A személyes erkölcs kialakulását befolyásoló tényezők azonosítása: a család, a média, a kortárs csoportok, a nevelők; • Az egyén és közösség értékítéletének ütköztetése; • A saját értékrendnek megfelelő és ellentmondó viselkedés gyakorlása; • A zsidóság és a kereszténység, világképeinek fő vonásai, fő tanításaik megismerése; • A vallás szerepének jelentőségének azonosítása az emberek életében; • A zsidó és keresztény vallások álláspontjainak értelmezése néhány általános etikai kérdésben;

		<ul style="list-style-type: none"> – feltárja, hogy az Európa vallási arculatát meghatározó egyházak tevékenysége, szokás- vagy értékrendje milyen módon jelenik meg a társadalomban; – feltárja, hogyan jelenik meg a hétköznapiak során a tárgyalt világvallásoknak az emberi életre vonatkozó erkölcsi tanításai; – a megismert vallások erkölcsi tanításait összeveti személyes véleményével; – saját életét meghatározó világnézeti elkötelezettség birtokában a kölcsönös tolerancia elveit gyakorolja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Az egyházak társadalmi tevékenységének megismerése, együttműködés közös célok érdekében. – A vallások tanításai <ul style="list-style-type: none"> • A tízparancsolat megismerése; • A felebaráti szeretet, felelősségvállalás gyakorlása a másik ember iránt; • Olyan értékek keresése, melyek azonosak a vallásos és nem vallásos emberek számára.
--	--	---	---

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁSOK:

- *Mozgóképkultúra és médiaismeret*- filmek
- *Informatika*: gyűjtőmunka az interneten
- *Magyar irodalom*: egyes népekről, nemzetekről szóló leírások
- *Történelem*: kulturális gyökerek
- *Földrajz*: világvallások elterjedése
- *Társadalomismeret*: nemzetiségek, kisebbségek

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI:

A tanulónak részt kell vennie a közös munkában, a játékokban, vitákban, csoportmunkákban.

Alkalmazkodnia kell a csoportban felállított szabályrendszerhez.

Véleményt kell alkotnia az egyes felmerülő problémákban, véleményét meg kell fogalmaznia, ki kell nyilvánítania.

Részt kell vennie a kreatív munkában (fogalmazás, rajz készítése, feladatlap kitöltése stb.) és a gyűjtőmunkákban. Az órai munka mellett a tanuló munkáiból összeállított portfólió is az értékelés alapja lehet. A feladatok megtervezésénél és kivitelezésénél a tanulók igénybe vehetik a digitális eszközöket is.

A tanulási tevékenység értékelése alapvetően a fejlesztő értékelésre épül. A kooperatív tanulási tevékenység alkalmával az önértékelésről a társértékelésre, illetve a csoport együttműködésének az értékelésére kerülhet a hangsúly.